

працівника поліції та захист прав і свобод громадян. Належне адміністративно-правове забезпечення тактичної підготовки є необхідною умовою формування професійного, мобільного та ефективного правоохоронного органу, здатного адекватно реагувати на сучасні виклики та загрози. Удосконалення нормативно-правових засад, впровадження сучасних методик професійного навчання, посилення практичної складової підготовки та адаптація її змісту до умов воєнного стану повинні стати пріоритетними напрямками розвитку системи професійної підготовки працівників Національної поліції України.

Список використаних джерел

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>
2. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII : станом на 12 квіт. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
3. Лішук Б. В. Адміністративно-правове забезпечення тактичної підготовки поліцейських в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Державний вищий навчальний заклад «Київський Національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. Київ, 2019. 20 с.
4. Гончар А. Г. Матеріально-технічне забезпечення Національної поліції України (функції та форми). *Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ 10–11 берез. 2017 р.). Київ, 2017. С. 51–53.

Федорова Єлизавета Віталіївна,
курсант Львівського державного
університету безпеки життєдіяльності
Науковий керівник:

Сеник Петро Романович,
старший викладач кафедри права
та менеджменту у сфері цивільного
захисту Львівського державного
університету безпеки
життєдіяльності, кандидат
юридичних наук

СТРАТЕГІЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР І ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасна система цивільного захисту України перебуває на етапі наймасштабнішої трансформації за часи незалежності, що зумовлено необхідністю миттєвого реагування на безпрецедентні загрози воєнного

характеру та стратегічним курсом держави на повноправне членство в Європейському Союзі. Важливість цього процесу підкреслюється постійним зростанням ризиків для об'єктів критичної інфраструктури, що вимагає від Державної служби України з надзвичайних ситуацій не лише високої оперативної готовності, а й докорінного оновлення нормативно-правового фундаменту. Традиційна модель цивільного захисту, яка тривалий час базувалася на принципах централізованого контролю, наразі трансформується у гнучку сервісну систему, де пріоритетом є превенція та залучення громади. Поточний етап реформування ДСНС характеризується активним впровадженням децентралізації повноважень, що знайшло свій вияв у створенні розгалуженої мережі центрів безпеки та підрозділів добровільної пожежної охорони в територіальних громадах. Це дозволяє не лише скоротити час реагування на надзвичайні події в сільській місцевості, а й формує культуру безпеки на рівні кожного громадянина. Паралельно з цим триває цифрова трансформація відомства, яка передбачає запуск електронних реєстрів, упровадження систем раннього виявлення загроз та автоматизацію дозвільних процедур. Такі кроки надають можливість суттєво знизити адміністративний тиск на бізнес і мінімізувати корупційні чинники, одночасно підвищуючи рівень прозорості державного нагляду у сфері техногенної та пожежної безпеки. Трансформація системи цивільного захисту на сучасному етапі означає докорінну зміну взаємодії держави та особи. Якщо раніше основний акцент робився на ліквідації вже виниклих надзвичайних ситуацій силами виключно державних воєнізованих підрозділів, то сьогоднішня реформа спрямована на побудову багаторівневої системи захисту. Головною ланкою цієї системи стає територіальна громада. Створення Центрів безпеки громад дозволяє об'єднати зусилля рятувальників, правоохоронців та медиків, забезпечуючи їхню координацію в режимі реального часу. Це вимагає розроблення нових законодавчих актів, які б не лише надавали повноваження місцевій владі, а й визначали механізми стабільного фінансування таких об'єктів. Юридичне закріплення статусу «добровільного пожежного» є критично важливим, адже воно дає змогу залучати активну частину населення до захисту своїх домівок, забезпечуючи їх при цьому державними гарантіями соціального захисту та медичного страхування. Це не лише технічне рішення, а й формування нової правової свідомості, де безпека сприймається як спільна цінність і спільна відповідальність держави та суспільства.

Важливим вектором розвитку є цифровізація всіх процесів всередині служби. Упровадження електронних інструментів, таких як цифрові кабінети для бізнесу, надає можливість відмовитися від застарілих бюрократичних процедур. Коли підприємець може подати декларацію про пожежну безпеку в режимі онлайн, це не лише економить час, а й робить процес перевірок прозорим і зрозумілим. Держава при

цьому отримує можливість формувати якісні бази даних, які допомагають прогнозувати ризики на основі реальної статистики, а не паперових звітів. Сучасні системи раннього виявлення загроз, інтегровані з інтелектуальними датчиками на великих підприємствах, дозволяють рятувальникам отримувати сигнал про небезпеку ще до того, як вона перетвориться на масштабну катастрофу. Окрім цього, цифровізація торкається і систем оповіщення громадян. Використання сучасних стандартів передачі повідомлень через мобільні мережі гарантує, що кожен мешканець отримає необхідну інформацію вчасно, що є вирішальним фактором для порятунку життів у критичні моменти.

Особливої актуальності набуває питання гармонізації українського законодавства з положеннями Механізму цивільного захисту ЄС. Це вимагає впровадження єдиних стандартів підготовки рятувальників, сертифікації техніки та взаємосумісності систем оповіщення населення. Водночас правове поле має оперативно реагувати на специфічні виклики воєнного стану, зокрема щодо визначення правового статусу персоналу ДСНС при виконанні завдань у зоні ведення бойових дій та забезпечення належного рівня соціальних гарантій для членів їхніх родин. Важливим аспектом є також адаптація технічних регламентів до новітніх наукових розробок у сфері вогнезахисту, включаючи використання інноваційних антипіренів для захисту полімерних конструкцій, що широко застосовуються у сучасному будівництві. Наукові досягнення останніх років доводять високу ефективність металовмісних комплексів як засобів уповільнення горіння. Такі речовини при контакті з вогнем сприяють утворенню на поверхні матеріалу вуглецевого шару, який блокує доступ кисню і значно знижує швидкість поширення полум'я. Це дає можливість суттєво зменшити токсичність диму, що є однією з основних причин загибелі людей під час пожеж у сучасних будівлях. Впровадження цих стандартів у будівельні норми та правила пожежної безпеки дозволить створити середовище, де технології працюють на випередження трагедії.

Перспективи правового вдосконалення повинні зосереджуватися на комплексному перегляді Кодексу цивільного захисту України з метою чіткого розмежування функцій між державними, муніципальними та приватними суб'єктами забезпечення безпеки. Необхідно законодавчо закріпити механізми стимулювання підприємств до впровадження систем автоматичного пожежогашіння та використання матеріалів зі зниженою горючістю, що підтверджено експериментальними дослідженнями стійкості до займання нових металовмісних комплексів. Тільки поєднання системних правових інновацій із сучасними технологічними рішеннями дозволить створити надійний безпековий простір, здатний ефективно функціонувати в умовах як мирного часу, так і тривалих кризових ситуацій. Важливо також врегулювати питання гуманітарного розмінування, залучивши до цього процесу не лише державні органи, а й

ліцензованих приватних операторів. Це прискорить очищення української землі від вибухонебезпечних предметів та дозволить швидше відновити аграрний сектор і нормальне життя на деокупованих територіях. Реформа також ставить перед собою завдання підвищити соціальний престиж професії рятувальника. Працівники ДСНС, які щодня ліквідують наслідки обстрілів і працюють у надскладних умовах, повинні відчувати всебічну підтримку держави. Це стосується не лише сучасного спорядження чи гідної оплати праці, а й повноцінної медичної та психологічної реабілітації, забезпечення житлом та належної уваги до потреб їхніх сімей. Оновлення системи професійної підготовки, використання віртуальних тренажерів для відпрацювання навичок порятунку в екстремальних умовах та активна участь у міжнародних навчаннях дозволять українським фахівцям не лише переймати європейський досвід, а й ділитися власним унікальним досвідом реагування на сучасні загрози. У результаті ми отримаємо службу, яка є не лише технічно оснащеною, а й інтелектуально потужною, здатною забезпечити спокій кожного громадянина та стійкість держави загалом.

Кінцева мета реформування – це побудова системи, де кожен елемент працює на випередження. Також це передбачає розвиток культури безпеки серед населення. Навчання дітей у «Класах безпеки», підготовка дорослих до надання першої домедичної допомоги та правильна реакція на сигнали тривоги мають стати частиною нашої суспільної норми. Правова держава – це середовище, де закон захищає кожного, а інновації та наука стають інструментами реалізації цього захисту. Коли юридичні норми будуть гармонійно поєднані з технологічним прогресом, Україна зможе гарантувати своїм громадянам безпеку на рівні найкращих світових стандартів, ставши взірцем життєстійкості та оперативності для всієї європейської спільноти.

Список використаних джерел

1. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 2 жовт. 2012 р. № 5403-VI.
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 січ. 2017 р. № 61-р про схвалення Стратегії реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій
4. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 груд. 2015 р. № 1052.
5. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Офіційний вебсайт. URL: <https://dsns.gov.ua>